

Верховний
Суд

Застосування п. 2 ч. 1 ст. 251 ЦПК України

Ганна Коломієць
Суддя Верховного Суду

Зміст норми

Стаття 251. Обов'язок суду зупинити провадження у справі

1. Суд зобов'язаний зупинити провадження у справі у разі:

2) перебування сторони або третьої особи, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору, у складі Збройних Сил України або інших утворених відповідно до закону військових формувань, що переведені на воєнний стан або залучені до проведення антитерористичної операції;

Обов'язок

За нинішньої редакції пункту 2 частини першої статті 251 ЦПК України в суду є імперативний обов'язок, а не право зупинити провадження у справі в разі перебування сторони у складі ЗСУ або інших військових формувань, що переведені на воєнний стан або залучені до проведення АТО. За такого формулювання процесуального закону суд обмежений у методах для вирішення балансу інтересів при зупиненні провадження, зокрема, і у сімейних справах, де однією зі сторін є військовослужбовець. З огляду на те, що воєнний стан запроваджено на всій території України, за наявності інформації, що учасник справи мобілізований і це підтверджено належними доказами, суди всіх інстанцій зупиняють провадження у справах.

Нинішня конструкція норми зобов'язує суди зупиняти провадження у справі за вказаною підставою незалежно від того, чи є в нього представник у процесі, яке бажання самого військового щодо продовження чи зупинення розгляду справи.

При цьому Закон зазначає, що не допускається зупинення провадження у певних категоріях справ, що стосуються інтересів дитини, або якщо відсутня сторона веде справу через представника (частини 2, 3 статті 252 ЦПК України), однак ці положення не стосуються тих випадків, коли суд зобов'язаний зупинити провадження згідно з вимогами статті 251 ЦПК України.

Якщо учасник справи служить у ЗСУ, надає відповідні докази та клопоче про зупинення провадження у справі з цих підстав, у суду немає дискреції відмовити в задоволенні такого клопотання.

Добровольче формування територіальної громади є воєнізованим підрозділом, а не військовим формуванням

Постанова Верховного Суду від 08 листопада 2023 року у справі № 295/12293/20 (провадження № 61-788св23)

Перебування позивача в складі добровільного формування, на підтвердження чого надано відповідні докази, не свідчить про наявність підстав для зупинення провадження у справі згідно з пунктом 2 частини першої статті 251 ЦПК України. При цьому матеріали справи не містять доказів на підтвердження того, що ОСОБА_1 перебуває у складі ЗСУ або інших утворених відповідно до закону військових формувань, що переведені на воєнний стан або залучені до проведення антитерористичної операції.

Відсутні достовірні докази перебування сторони у складі ЗСУ або інших утворених відповідно до закону військових формувань, що переведені на воєнний стан

Постанова Верховного Суду від 16 листопада 2023 року у справі № 756/13371/20 (провадження № 61-13151св23).

Постанова Верховного Суду від 14 лютого 2024 року у справі № 466/8799/22 (провадження № 61-14262св23)

Відмова КЦС у задоволенні клопотання про зупинення провадження у справі

Основний мотив відмови – відсутність доказів перебування сторони у складі Збройних Сил України у військовій частині, яка переведена на воєнний стан та виконує бойові завдання у зоні бойових дій

Ухвала Верховного Суду від 09 листопада 2023 року у справі № 402/540/19 (провадження № 61-1369св23);

Ухвала Верховного Суду від 17 січня 2023 року у справі № 501/1699/17 (провадження № 61-17764св21).

Ухвала Верховного Суду від 11 жовтня 2023 року у справі № 127/1407/22 (провадження № 61-2377св23).

Задоволення клопотання про зупинення провадження у справі судом касаційної інстанції (КЦС ВС)

ухвала Верховного Суду від 20 жовтня 2023 року у справі № 522/10529/14 (провадження № 61-7861ск23)

ухвали Верховного Суду від 11 жовтня 2023 року у справі № 201/6313/22 (провадження № 61-12348св23)

ухвали Верховного Суду від 14 грудня 2022 року у справі № 757/52540/16-ц (провадження № 61-7443св22)

Задоволення клопотання про зупинення провадження у справі судом касаційної інстанції (КАС ВС):

ухвала Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 20 лютого 2024 року у справі № 400/3037/21 (провадження № К/990/28960/23)

ухвала Верховного Суду у складі судді Касаційного адміністративного суду від 13 березня 2024 року у справі № 340/305/23 (адміністративне провадження № К/990/35677/23)

Якщо представник сторони (а не сторона) перебуває в складі ЗСУ,
це не є підставою для зупинення провадження

постанова Верховного Суду від 16 листопада 2023 року у справі
№ 756/13371/20 (провадження № 61-13151св23)

Законопроект про внесення змін до ЦПК

28 лютого 2024 року у Верховній Раді України зареєстрований проект Закону про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України щодо підстав зупинення провадження у справі у зв'язку з перебуванням позивача у складі Збройних Сил України № 11045, в якому пропонується пункт 2 частини першої статті 251 ЦПК України виключити. Частину першу статті 252 ЦПК України доповнити пунктом 11 такого змісту: 11) перебування сторони або третьої особи, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору, у складі Збройних Сил України або інших утворених відповідно до закону військових формувань, що переведені на воєнний стан або залучені до проведення антитерористичної операції за умови наявності обставин, які перешкоджають розгляду справи

Верховний
Суд

Дякую за увагу!